

مباحثے در جامعہ شناسے آموزش و پرورش

دکتر بابک شمشیری / عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز

دکتر شهرزاد شامسینی / مدرس دانشگاه شیراز

۱۳۹۳

آوند اندیشه

سرشناسه : شمشیری، بابک، ۱۳۴۷ ش. - .

عنوان و پدیدآور : مباحثی در جامعه‌شناسی آموزش و پرورش / بابک شمشیری، شهرزاد شاه‌سنی.

مشخصات نشر : شیراز؛ آوند اندیشه، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۲۰۰ ص. نمودار.

شابک ۱۰۰۰۰۰ ریال : 978-600-5631-59-3

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا

موضوع : جامعه‌شناسی تربیتی

موضوع : جامعه‌شناسی تربیتی - ایران

موضوع : آموزش و پرورش - هدف‌ها و نقش‌ها

شناسه افزوده : شاه‌سنی، شهرزاد، ۱۳۴۴ ش. - .، نویسنده

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۲ م ۸ ش / LC ۱۹۱

رده‌بندی : ۳۰۶/۴۳

شماره کتابشناختی ملی : ۳۲۸۴۰۴۸

مباحثی در جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

دکتر بابک شمشیری، دکتر شهرزاد شاه‌سنی

چاپ اول / ۱۳۹۳ / ۱۰۰۰ جلد / چاپ: فخر ایران

شابک: ۳-۵۹-۵۶۳۱-۵۶۰۰-۹۷۸ / قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

پخش تهران: نوپردازان ۶-۶۶۴۸۴۷۱۵

پخش شیراز: خوارزمی ۲۳۳۵۲۹۶ / شهر کتاب ۲۳۰۶۹۰۷ پخش کتاب ۱۰۶۰۱

دفتر شیراز: هدایت غربی، کوچه ۷، پلاک ۲۲۸، تلفن: ۲۳۵۸۴۴۱-۰۷۱۱ / ۰۷۷۰۲۰۷۴

فهرست مطالب

۱ / کلیات	۱۳
تعریف علم جامعه‌شناسی	۱۳
شاخه‌های گوناگون جامعه‌شناسی	۱۷
جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۱۷
روش پژوهش و مطالعه در حیطه جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۱۸
روش‌های کیفی	۲۳
نقش و جایگاه جامعه‌شناسی آموزش و پرورش در قلمرو علوم تربیتی	۳۰
منابع	۳۲
۲ / نظریه‌های جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۳۵
تعریف نظریه	۳۵
ویژگی‌های نظریه	۳۶
فواید و ضرورت داشتن نظریه	۳۷
تفاوت نظریه‌پردازی و نظریه‌آزمایی	۳۸
ارتباط نظریه و دیگر مفاهیم	۳۸
مشابهت‌های مکتب و نظریه	۳۹
اندیشه اجتماعی و نظریه جامعه‌شناسی در آینه تاریخ	۳۹
ملاک تمایز نظریه‌ها	۴۰

۴۰	انواع نظریه‌های جامعه‌شناختی
۴۰	علل تنوع نظریه‌های معاصر جامعه‌شناسی
۴۱	چگونگی پیدایش و توسعه یک نظریه
۴۲	پیوستگی مکاتب و نظریه‌ها
۴۲	نظریه‌های عمده در جامعه‌شناسی
۴۵	نظریه‌های کنش متقابل نمادین
۴۷	منابع

۳ / تاریخ آموزش و پرورش ایران از منظر اجتماعی

۴۹	پیدایش زبان و خط‌نویسی در جامعه بشری
۵۱	آموزش و پرورش در ایران
۵۴	نظام آموزش و پرورش نوین در ایران
۵۶	منابع

۴ / کارکردهای آموزش و پرورش

۵۷	کارکرد
۵۸	انواع کارکردهای اجتماعی
۶۲	منابع

۵ / جامعه‌پذیری یا اجتماعی شدن

۶۳	مقدمه
۶۴	مؤسسات اجتماعی
۶۴	مولفه‌های جامعه‌پذیری
۶۹	نظریه‌های عمده جامعه‌شناسی و فرآیند جامعه‌پذیری
۷۶	منابع

۶ / فرهنگ و آموزش و پرورش

۷۹	مقدمه
۷۹	مفهوم فرهنگ

۸۱	عناصر فرهنگ
۸۱	خرده فرهنگ
۸۳	خاستگاه فرهنگ
۸۴	نسبت میان انسان و فرهنگ
۸۵	پویایی فرهنگ
۸۶	توسعه فرهنگی
۸۷	اشاعه فرهنگی
۸۸	فرهنگ آرماز و فرهنگ موجود
۸۹	کارکردهای فرهنگ
۹۱	صنعت فرهنگ
۹۲	فرهنگ و الیم تربیت
۹۹	منابع

۷ / تغییرات اجتماعی و ادنی و پیش

۱۰۱	تغییر اجتماعی
۱۰۱	تعریف تغییر اجتماعی
۱۰۲	ویژگی‌های تغییر اجتماعی
۱۰۲	نظریه‌های تغییر اجتماعی
۱۰۲	نظریه‌های جامعه‌شناسان در زمینه تغییر اجتماعی
۱۰۳	انواع تغییرات
۱۰۳	عوامل و شرایط تغییر اجتماعی
۱۰۵	سطوح تحلیل در تغییر اجتماعی
۱۰۶	مدرنیته یک تغییر اجتماعی بنیادی در غرب
۱۰۶	نقش آموزش و پرورش در تغییر اجتماعی
۱۰۶	تغییرات اجتماعی و آموزش و پرورش
۱۱۰	نتیجه‌گیری
۱۱۱	منابع

۸ / جهانی شدن و آموزش و پرورش

۱۱۳	مقدمه
۱۱۳	تعریف جهانی شدن
۱۱۵	تاریخچه جهانی شدن
۱۱۷	ابعاد جهانی شدن
۱۱۷	۱. جهانی شدن در بعد اقتصادی
۱۱۸	۲. بعد سیاسی جهانی شدن
۱۱۸	۳. جهانی شدن در بعد فرهنگ
۱۲۱	۴. بعد فرهنگی جهانی شدن
۱۲۲	مشکلات نظام آموزش و پرورش در وضعیت جهانی شدن
۱۲۵	مطالعه موردی: ایران اسلامی در مورد جهانی شدن و آموزش و پرورش
۱۲۶	منابع

۹ / آموزش و پرورش و هویت ملی

۱۲۹	مقدمه
۱۲۹	تعریف هویت
۱۳۰	تعریف هویت ملی
۱۳۱	ابعاد هویت ملی
۱۳۵	اثرات پدیده «جهانی شدن» بر هویت ملی
۱۳۸	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۳۹	وضعیت هویت ملی در ایران
۱۴۰	نقش تعلیم و تربیت بر هویت ملی
۱۴۶	منابع

۱۰ / نهاد خانواده و آموزش و پرورش

۱۴۹	مقدمه
۱۵۰	تعریف خانواده
۱۵۰	ساختار خانواده
۱۵۱	الگوی خانواده

۱۵۶	نقش‌های خانواده
۱۵۹	بحران‌ها و چالش‌های خانوادگی در عصر حاضر
۱۶۵	نقش دوسویه نهاد خانواده و تعلیم و تربیت
۱۶۸	منابع

۱۱ / جامعه‌شناسی تربیتی اسلامی: طرحی نو در نسبت بین جامعه‌شناسی و اسلام

۱۷۱	مقدمه: اسلام و جامعه‌شناسی آموزش و پرورش
۱۷۵	مفروضه‌های بنیادین جامعه‌شناسی تربیتی اسلامی
۱۷۷	اصول اول جامعه‌شناسی تربیتی اسلامی
۱۷۹	اصول دومی جامعه‌شناسی تربیتی اسلامی
۱۸۱	نتیجه‌گیری
۱۸۴	رسالت جامعه‌شناسی تربیتی اسلامی
۱۸۶	منابع

۱۸۷ - / نمایه‌ی موضوعی

۱۹۱ - / فهرست اعلام

موضوع جامعه‌شناسی آموزش و پرورش از جمله قدیمی‌ترین مباحث علوم تربیتی محسوب می‌شود. اصولاً جامعه‌شناسی و به‌طور کلی علوم اجتماعی از جمله بنیادهای اصلی تعلیم و تربیت است. به همین دلیل است که در مبانی اصول و مبانی تعلیم و تربیت، جامعه‌شناسی در کنار روان‌شناسی و فلسفه به‌عنوان مبانی تعلیم و تربیت شناخته می‌شوند چرا که ریشه نظریه‌ها، آراء و دیدگاه‌های تربیتی، به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم در یکی از این سه حیطه معرفتی قرار دارد. امروزه با توجه به نقش، جایگاه و اهمیت جامعه‌شناسی، علاوه بر این که «جامعه‌شناسی آموزش و پرورش» به‌عنوان یکی از رشته‌های بنیادی علوم تربیتی در سطح دانشگاه‌های معتبر دنیا شناخته شده است، دست‌کم به‌عنوان یک درس در تمامی رشته‌های علوم تربیتی حضور دارد.

در ایران، همان‌طور که تاریخچه آموزش عالی نشان می‌دهد، علوم تربیتی و مراکز علمی مرتبط با آن از جمله دانشگاه تربیت معلم سابق (دانشگاه خوارزمشاه) از جمله قدیمی‌ترین رشته‌های تحصیلی و دانشگاه‌های کشور محسوب می‌شوند. به‌طوری‌که در طی سالیان گذشته چه قبل از انقلاب و چه بعد از آن، شاهد رشد و توسعه فزاینده علوم تربیتی در سطح کشور و مراکز آموزش عالی بوده‌ایم. به‌طوری‌که امروزه رشته‌های مختلف علوم تربیتی از جمله فلسفه تعلیم و تربیت، برنامه درسی، آموزش عالی، مدیریت آموزشی، روان‌شناسی تربیتی، آموزش پیش‌دبستانی و دبستانی، تکنولوژی آموزشی و نظایر آن از سطح کارشناسی تا مقطع دکتری در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مشاهده می‌شوند. در این میان جای بسی تعجب است که علی‌رغم این قدمت و رشد و توسعه، تاکنون جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، نتوانسته است که به‌عنوان یک رشته علمی مستقل در حیطه علوم تربیتی، مورد توجه قرار گیرد. البته همان‌طور که گفته شد در تمامی رشته‌ها و شاخه‌های نامبرده، درس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش در اکثر مقاطع تحصیلی آموزش داده می‌شود. همین

امر ایجاب می‌کند که متون درسی مناسب نیز تدوین و تالیف شود. این در حالی است که برای درس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، کتب درسی چندانی یافت نمی‌شود. چند کتاب معدود نیز که در اختیار دانشجویان و علاقه‌مندان قرار دارد، غالباً قدیمی و بیش‌تر رویکرد ترجمه‌ای دارند. به‌همین دلیل ضرورت تالیف متن درسی مناسب برای این درس احساس می‌شود. متنی که در بر دارنده شاخص‌های زیر باشد:

۱. مباحث و موضوع‌های روز جامعه‌شناسی آموزش و پرورش در آن لحاظ شده باشد.
۲. دارای رویکرد بومی بوده و نه صرفاً ترجمه متون غربی باشد.
۳. دارای استای بومی شدن به دیدگاه‌های اسلامی در حوزه جامعه نیز توجه نشان داده باشد.
۴. صرفاً به توصیفی نداشته بلکه گرایش تحلیلی-انتقادی نیز در آن دیده شود.

از این رو با در نظر گرفتن شاخص‌های فوق، سعی شده است تا کتاب حاضر تالیف گردد. امید است که کتاب حاضر تا حدودی پاسخ‌گوی نیازهای خانواده بزرگ علوم تربیتی در ایران اعم از دانشجویان، استادان محققین محترم باشد. در پایان نگارندگان پذیرای پیشنهادها و انتقادهای ارزنده خوانندگان گرامی هستند.

دکتر بابک شمیری

bshamshirie@rose.shirazu.ac.ir
<http://www.bshamshiri.mihanblog.ir>

دکتر شهرزاد شاه سنی

shshahsani@yahoo.com